

11.11.2025

KEHA-keskuksen lausunto sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnalle HE 109/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuntoutuksesta annetun lain muuttamisesta

KEHA-keskus kannattaa kuntoutuksesta annettuun lakiin esitettyjä muutoksia, joilla kevennetään aktivointisuunnitteluun liittyviä viranomais tehtäviä, puretaan aktivointisuunnitelman ja monialaisen työllistymissuunnitelman välisiä päällekkäisyyksiä sekä selkiytetään, milloin asiakas on aktivointiehdon piirissä ja milloin asiakkaalle tehdään monialainen työllistymissuunnitelma. On tärkeää, että kuntoutuksella työtoiminta kohdentuu entistä tarkoituksenmukaisemmin asiakkaisiin, jotka palvelusta eniten hyötyvät. KEHA-keskus haluaa myös korostaa sitä, että osalle työttömistä tarvitaan vahvemmin elämänhallintaa sekä työ- ja toimintakykyä tukevaa ja parantavaa palvelua.

Vaikka esityksen pääpaino on hallinnollisten prosessien yksinkertaistamisessa ja keventämisessä, sillä voi olla myös vaikutuksia kuntoutuksella työtoiminnasta maksettaviin korvauksiin sekä tarvittaviin resursseihin.

Esityksen vaikutuksia työttömiin ja palvelun saatavuuteen

Esityksen mukaan aktivointisuunnitelmia laadittaisiin jatkossa vain toimeentulotukea saaville työttömille. Tämä voi tarkoittaa sitä, että kuntoutuksella työtoimintaan ohjautuu jatkossa vähemmän henkilöitä, mikä puolestaan voi vähentää maksettavien korvausten kokonaismäärää kunnille ja hyvinvointialueille. Tämä puolestaan voi vaikuttaa kuntien ja hyvinvointialueiden kannustimiin järjestää kuntoutuksella työtoimintaa. Toisaalta asiakaskunnan rajaaminen voi myös tehostaa korvausten kohdentumista ja toiminnan vaikuttavuutta.

Kuntoutuksella työtoiminnan volyymin pienenemisellä voi olla vaikutusta myös kolmannen sektorin ja muiden palveluntuottajien rahoituksen heikentymiseen, mikä osaltaan voi vaikuttaa palveluiden saatavuuteen ja laatuun.

On tärkeää, että kuntoutuksella työtoimintaan ohjautumisessa säilyisi edelleen asiakkaan palvelutarve ja harkinta (asiakkaan mahdollisuus hakeutua itse / pyytää palveluun oman tilanteen nojalla). Palveluntuottajilla

11.11.2025

tulee olla edellytykset tuottaa laadukasta ja eteenpäin vievää toimintaa, ts. tarjota työtehtäviä, jotka tukevat työllistymistä sekä aikaa ja mahdollisuus tukea ja ohjata asiakasta (riittävä ammattihenkilöstö ja osaaminen).

Esityksen vaikutuksia viranomaisten toimintaan

Hallituksen esityksessä arvioidaan, että kokonaisuutena esityksellä on mahdollisesti eri viranomaisten resurssien tarvetta lisääviä vaikutuksia. Esityksen mukaan työttömyysetuuteen oikeutettujen osalta aktivointisuunnitelman korvaksi monialainen työllistymissuunnitelma, joka toimii kuntouttavaan työtoimintaan ohjautumisen perusteena. Esityksessä arvioidaan, että monialaisia palvelutarpeen arviointoja tehtäisiin vuosittain noin 11 700 enemmän ja monialaisia työllistymissuunnitelmia noin 7 000 enemmän, mikä vaikuttaisi hyvinvointialueiden, työvoimaviranomaisten ja Kelan resurssien tarpeeseen lisäävästi.

Monialaisen yhteistoimintamallin henkilöasiakasrekisterinä toimii toistaiseksi KEHA-keskuksen ylläpitämä TYPPI-järjestelmä. TYPPI-järjestelmä on vanhentunut tietojärjestelmä, jonka kehittäminen ja ylläpitäminen ei ole KEHA-keskuksen mielestä tarkoituksenmukaista, koska järjestelmässä käytetty teknologia on vanhentunutta. Vanhentuneen tietojärjestelmän puutteet näkyvät erityisesti tiedolla johtamisen toiminnoissa, mutta myös heikentyneenä käyttökokemuksena.

KEHA-keskus katsoo, että TYPPI-järjestelmä tulisi korvata osaksi Asiantuntijan Työmarkkinatoria, joka toimii työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023) 13 luvun mukaisena tietojärjestelmänä. KEHA-keskuksen ylläpitämä Asiantuntijan Työmarkkinatori on teknologialtaan nykyaikainen, ja TYPPI-järjestelmän korvaaminen osaksi kyseistä työvoimaviranomaisten käyttövelvoitteen piirissä olevaa järjestelmää on KEHA-keskuksesta tarkoituksenmukaista. KEHA-keskus katsookin, että lakiesityksessä ei ole riittävästi huomioitu muutoksia tietojärjestelmiin sekä niiden rahoitusta, koska korvaavan järjestelmän kehittämiseksi ei ole myönnetty erillistä rahoitusta.

Lakiesityksen mukaan aktivointisuunnitelman laadintaan liittyy hyvinvointialueen tekemä varmistus ennen toimenpiteiden aloittamista siitä, että työvoimaviranomainen on tehnyt henkilön kanssa työllistymissuunnitelman tai varannut tilaisuuden työnhakukeskusteluun. Mikäli työnhaku ei ole ollut voimassa, hyvinvointialueen tulee ryhtyä toimenpiteisiin aktivointisuunnitelman laatimiseksi. KEHA-keskus arvioi, että tämä hidastaa asiakasprosessia, sillä hyvinvointialueilla ei ole teknistä yhteyttä tarkistuksen tekemiseen. Varmistus tehdään puhelimitse tai suojatulla sähköpostilla. Ainoa yhteinen asiakasta yksilöivä tieto on henkilötunnus.

Kuntouttavan työtoiminnan siirtyminen hyvinvointialueille on voinut aiheuttaa eriytyneitä prosesseja suhteessa 1.1.2025 toimintansa aloittaneisiin työllisyysalueisiin. Olisi varmistettava hyvä tiedonkulku ja

11.11.2025

yhteistyö hyvinvointialueiden ja työllisyysalueiden välisessä työnjaossa, ettei aktivointiasteessa tapahtuisi alueellisesti tai valtakunnallisesti laskua.

Kansaneläkelaitoksen tietojenantovelvollisuus työmarkkinatuen ja työttömyyspäivärahan maksupäivien osalta ehdotetaan kumottavaksi aktivointiehdon poistuttua työttömyysetuuteen oikeutetuilta. Työmarkkinatuen maksupäivien kertymään ja tiedonvaihtoon on tekninen yhteys KEHA-keskuksen ylläpitämän Asiantuntijan Työmarkkinatori -järjestelmän ja Kelan asiakastietojärjestelmän välillä. Asiantuntijan Työmarkkinatori -järjestelmään on tehty maksupäivien tarkistusten osalta työtehtäviä, joita asiantuntijoiden tulee käsitellä. Esimerkiksi: *"Arvioi aktivointisuunnitelman tarpeellisuus. Työttömyysetuutta maksettu 180 päivää xx.xx.2025."* Työtehtävien purkaminen vaatii muutoksia Asiantuntijan Työmarkkinatori -järjestelmään.

Hallituksen esitys toimeentulotuen kokonaisuudistuksesta tulee lisäämään toimeentulotukea työttömyyden perusteella pääasiallisena tulona saavien ilmoittautumista työttömäksi työnhakijaksi. Velvollisuus ilmoittautua työnhakijaksi tulisi jatkossa kohdistumaan aiempaan enemmän myös henkilöihin, joiden elämänhallinnassa on huomattavia puutteita. On todennäköistä, että heidän kohdallaan esimerkiksi sovittuihin palveluihin osallistuminen ei kuitenkaan aina toteudu, vaan asiakas laiminlyö sovittuja toimia, mikä johtaisi laiminlyöntien selvittämisen lisääntymiseen. Laiminlyöntien toteaminen on työvoimaviranomaisen tehtävää, mutta KEHA-keskuksen työttömyysturvavastuualue arvioi, onko laiminlyöntiin ollut pätevä syy. Tämä tulee lisäämään KEHA-keskuksen työmäärää työttömyysetuuteen liittyvissä tehtävissä.

Tämä asiakirja on hyväksytty/allekirjoitettu viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt kehittämisasiantuntija Anne Välimaa ja ratkaissut johtaja Heikki Heikkilä.

Tämä asiakirja KEHA/23607/2025 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/23607/2025 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Välimaa Anne 11.11.2025 09:31

Ratkaisija Heikkilä Heikki 11.11.2025 09:31